

Handläggare
Stephanie Kilander
Telefon: 08-50825061
Elin Månsson
Telefon: 08-50825507

Till
Socialnämnden
2024-11-20

Skrivelse angående HVB-hem

Svar på skrivelse från Moderaterna och Liberalerna

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Sammanfattning

Annika Elmlund med flera (M) och Jan Jönsson (L) har i en skrivelse till socialnämnden framfört önskemål om att få svar på hur Stockholms stad säkerhetsställer att barn inte placeras eller tidigare har placerats på hem för vård eller boende (HVB) som har kopplingar till den organiserade brottsligheten samt att inte det finns korruption vid handläggningen av placeringar. Bakgrunden till frågeställningarna är att polisens nationella avdelning (NOA) publicerat en studie där det framkommer kopplingar mellan ägare för HVB-hem och den grovt organiserade brottsligheten.

Förvaltningen delar oron i skrivelsen gällande riskerna för att den organiserade brottsligheten kommer in i samhällsfunktioner och utmanar rättssäkerheten och demokratin. Förvaltningen bedriver kontinuerlig avtalsuppföljning för att säkerställa att upphandlade leverantörer följer krav i upphandlingen där företrädare för HVB bland annat inte får ha gjort sig skyldiga till de brott som ingår i upphandlingslagstiftningens uteslutningsgrunder, samt kontrollerar att leverantören tillämpar kontroller av om anställd personal har dömts för brott.

Förvaltningen ingår i stadsövergripande och myndighetsövergripande arbetsgrupper för att stärka arbetet mot välfärdsbrott och oseriösa aktörer. Alla förvaltningar inom staden ska genomföra kontroller mot belastnings- och misstankeregister vid anställning av medarbetare som jobbar med barn och unga. Detta görs för att skydda barn och unga men också för att minska risk för korruption vid handläggning av placeringar.

Förvaltningen välkomnar förändringar i lagstiftningen för att öka möjligheterna till att information från de statliga myndigheterna, såsom Polismyndigheten, även kommer socialtjänsten till

kännedom när det gäller möjligheterna att säkerhetsställa att HVB med koppling till kriminalitet inte används.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Bakgrund

Annika Elmlund med flera (M) och Jan Jönsson (L) har i en skrivelse till socialnämnden 2024-08-27 framfört önskemål om att få svar på frågor gällande hur Stockholm stad säkerhetsställer att barn inte placeras, eller tidigare har placerats, på HVB-hem som har kopplingar till den organiserade brottsligheten samt hur Stockholm stad säkerhetsställer att inte det finns korruption vid handläggningen av placeringar.

Ärendet

I skrivelsen framkommer hänvisningar till en rapport som nationella avdelningen (NOA) vid polismyndigheten tagit fram och som granskat HVB-hem för barn där det framkommer uppgifter om att det finns kopplingar mellan aktörer som bedriver HVB-hem och den organiserade brottsligheten. Vidare framkommer i rapporten att vart tionde barn som har rymt från en HVB-placering har begått allvarlig brottslighet under perioden de var olovligen frånvarande från placeringen. Under perioden januari till november 2023 ska 2865 rymningar från HVB-hem ha inträffat. Vidare framförs i rapporten att polisen har granskat 700 HVB-hem och identifierat 18 bolag med koppling till den organiserade brottsligheten, men att mörkertalet är stort och att en fullständig genomgång av materialet i granskningen inte är genomförd. Slutligen konstateras i skrivelsen att det utifrån NOA:s rapport inte kan uteslutas att korruption inträffar hos de kommunala tjänstemännen samt att uppgifterna som framkommer i rapporten är systemhotande och att kommuner behöver säkerhetsställa att inga barn placeras på dessa boenden.

I skrivelsen ställs därefter följande frågor till socialnämnden.

- Kan Stockholms stad garantera att inga ungdomar är placerade på HVB-hem som drivs av gängkriminella?
- Har Stockholms stad tidigare haft ungdomar som varit placerade på HVB-hem som drivs av gängkriminella?
- Hur arbetar Stockholms stad med att säkerställa att korruption inte sker vid handläggning av placeringar?

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för strategi och utveckling. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 13 november. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 14 november.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen delar uppfattningen om att uppgifterna som framkommer i polisens rapport ”*SiS och HVB-hem – studie avseende koppling till den grovt organiserade brottsligheten*” är allvarsamma och oroande samt att det finns ett behov av att säkerhetsställa att inga barn och placeras hos aktörer som har kopplingar till den organiserade brottsligheten. Förvaltningen välkomnar granskningar av HVB-hem men hade önskat att ovan nämnda rapport förtydligade hur kopplingen mellan vårdaktörerna och den grova organiserade brottsligheten ser ut och var i bolagsstrukturerna dessa kopplingar finns. Vidare har Socialstyrelsen inkommit med synpunkter till polismyndigheten där nio felaktigheter i fakta identifierats i aktuell rapport.

I skrivelsen ställs frågan om Stockholms stad kan garantera att inga ungdomar är, eller tidigare, har varit placerade hos vårdaktörer som kopplas till gängkriminalitet. Förvaltningen ser med oro på de uppgifter som framkommer i rapporten och kan i dagsläget inte ge garantier på att det inte finns pågående eller avslutade placeringar på HVB-hem som har koppling till gängkriminalitet och den organiserade brottsligheten. Detta med anledning av att polismyndigheten inte uppger att de har lagstöd för att delge namnen på de HVB-hem som är identifierade med kriminella kopplingar i rapporten. Förvaltningen har således ingen kännedom vilka HVB-hem som åsyftas i rapporten och kan därmed inte vidta åtgärder mot dessa utifrån uppgifterna som framkommit.

Förvaltningen har i pågående dialoger med Polismyndigheten och IVO framfört behovet av att polisen namnger de aktörer som har en koppling till den organiserade brottsligheten i syfte att säkerhetsställa att Stockholms stad inte har placeringar på dessa boenden samt ge socialtjänsten möjlighet att vidta åtgärder mot aktörerna. Förvaltningen får i nuläget inte svar från polisen vilka aktörer som åsyftas, då polisen uppger att de inte kan dela denna information med andra myndigheter på grund av sekretess och underrättelseuppgifter. Förvaltningen är bekymrad över att information om oseriösa och direkt olämpliga aktörer som allvarligt kan skada placerade barns och ungas hälsa och utveckling inte kommer förvaltningen tillkänna på grund av sekretesslagstiftningen hos polismyndigheten. Kommunen och förvaltningen har inte lagstöd eller uppdrag att själva bedriva underrättelseverksamhet för att kartlägga nätverkskopplingar i bolagen utan är beroende av inkomna uppgifter från polismyndigheten och andra rättsvårdande myndigheter.

Förvaltningen ser det som gynnsamt om en diskussion om polisens möjligheter till informationsdelning till andra myndigheter

undersöks närmare av lagstiftaren. Förvaltningen vill framföra att HVB-hem bedrivs med tillstånd och tillsyn av Inspektionen för vård och omsorg (IVO), varvid det anses vara angeläget att IVO ser över tillstånden för dessa aktörer. Likväl tar förvaltningen allvarsamt på uppgifterna och behöver själv göra vad som är möjligt för att inte oseriösa och kriminella aktörer vårdar barn med behov av stöd och skydd.

Förvaltningen bedriver avtalsuppföljning av samtliga avtal som förvaltningen upphandlar flera gånger under avtalstiden, däribland dygnetruntvård för barn och unga där HVB ingår. Vid uppföljning kontrolleras att leverantörerna lever upp till upphandlingens krav, där företrädare inte får ha dömts för de brott som framgår av uteslutningsgrunderna i Lagen om offentlig upphandling (LOU), kap. 13, § 1, vilket exempelvis innefattar korruption, bedrägeri, penningtvätt, terroristbrott och människohandel. Förvaltningen kontrollerar även att leverantören har gällande tillstånd från IVO genom att t.ex. bevaka IVO:s databas för placeringsstöd. IVO ska i regel meddela förvaltningen vid eventuella återkallelser av tillstånd. Förvaltningen gör även en seriositetsprövning med kontroll av ekonomi och styrelse. Enligt kravspecifikationen i upphandlingen av dygnetruntvård för barn och unga ska leverantören tillse att samtlig personal som kommer i kontakt med barn och ungdomar minderåriga inte är dömd för vissa typer av brott, bland annat mord, misshandel, rån, sexualbrott och narkotikabrott. Detta ska göras genom att följa bestämmelser kring att kontrollera utdrag från polisens brotts- och misstankeregister för personal inom HVB som arbetar med barn och unga. Förvaltningen följer upp att leverantören tillämpar rutiner för att se till att personal inte är dömd för dessa brott. Brottsregister och misstankeregister innehåller information om eventuella domar respektive information om någon har varit skäligen misstänkt eller har begärts överlämnad eller utlämnad för ett brott. Det är således begränsade uppgifter som förekommer i registerutdragen. Skulle det komma till förvaltningens kännedom att leverantörer inte tillämpar korrekta rutiner för registerutdrag kan det leda till att avtalet med leverantören hävs.

Under 2022 gjorde förvaltningen en större uppföljning av samtliga dygnetruntvårdsverksamheter för barn och unga samt jourhemsverksamhet. Även om en del kvalitetsmässiga brister förekom och uppmärksammades i samband med uppföljningen framkom inga uppgifter om att verksamheterna skulle ha bedrivits av aktörer med koppling till kriminalitet. En ny uppföljning av dygnetruntvård för barn och unga och jourhemsverksamhet är inplanerad under 2025.

Förvaltningen har ett pågående arbete sedan 2024 tillsammans med IVO, Polismyndigheten, Kriminalvården, Ekobrottsmyndigheten,

Skolinspektionen, Socialstyrelsen, Skolverket samt några andra referenskommuner i syfte att se hur myndigheterna gemensamt kan sträva åt möjligheterna för dessa aktörer att etableras på marknaden samt vid behov avsluta eventuella avtal med verksamheterna. Förvaltningen deltar sedan 2023 i det stadsövergripande arbetet mot välfärdsbrott, "Krafttag mot välfärdsbrott" där en av undergrupperna har fokuserat på uppföljning av HVB för barn och unga. Arbetet syftar till att stärka stadens egna rutiner för att hitta avvikelser hos leverantörerna som skulle kunna tyda på välfärdsbrott eller att insatserna inte bedrivs på ett seriöst sätt. En checklista har tagits fram med varningstecken som kan användas av beställande stadsdelsförvaltningar vid uppföljning på individnivå, vid fakturahantering och vid direktupphandling. Även utmaningar och resursbehov för att stärka arbetet har utretts inom arbetsgruppen. Här diskuteras även möjligheterna kring att dela information inom stadens socialtjänst från uppföljningar och information när det förekommer brister hos en leverantör.

I skrivelsen ställs även en fråga som gäller om Stockholms stad kan säkerhetsställa att det inte finns korruption vid handläggning av placeringar hos stadens medarbetare. Stockholms stad följer lagstiftningen och begär in utdrag ur belastningsregistret hos medarbetare som handlägger och är i kontakt med barn och unga. I utdraget framkommer vissa typer av brottslighet som sexualbrott och våldsbrott, men inte brott som ändå kan vara relaterade till den organiserade brottsligheten exempelvis narkotikabrott och ekonomisk brottslighet. För handläggare som behandlar ansökningar för vuxna medborgare finns sämre juridisk möjlighet att begära in utdrag från belastningsregistret. Vidare finns erfarenheter från kommuner som ändå begärt in utdrag från belastningsregistret med resultat att kommunen fått kritik från Justitieombudsmannen (JO).

Förvaltningen delar oron i skrivelsen gällande möjligheter att den organiserade brottsligheten kommer in i samhällsfunktioner och utmanar rättssäkerheten och demokratin. Förvaltningen välkomnar förändringar i lagstiftningen för att öka möjligheterna till att information från de statliga myndigheterna, såsom Polismyndigheten, även kommer socialtjänsten till kännedom när det gäller möjligheterna att skydda och värna barns och ungas liv, hälsa och utveckling.

Socialförvaltningen föreslår att socialnämnden godkänner detta tjänsteutlåtande som svar på skrivelsen.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Lina Blombergsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Skrivelse från Moderaterna och Liberalerna angående HVB-hem

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2024-11-06
Lina Blombergsson, Avdelningschef	2024-11-06